

оплати праці тощо. В *Анализе данных* для тестування гіпотез передбачено низку статистичних критеріїв, зокрема t-критерій Стюдента (двовибірковий і парний), F-критерій для дисперсій, одно- і двофакторний дисперсійний аналіз тощо.

✓ Аналіз закономірностей динаміки і прогнозування. Одна з найскладніших проблем системи управління — передбачити майбутнє і віднайти ефективні рішення в умовах невизначеності. В постіндустріальному суспільстві прогнозування стає одним з вирішальних наукових факторів формування стратегії і тактики суспільного розвитку. Простежити характер динаміки, виявити наявність тенденції розвитку, сезонних чи циклічних коливань і обґрунтувати тип трендової моделі допомагає *Мастер диаграмм*. Відповідно до характеру динаміки в Excel пропонуються функції тренду: лінійна, логарифмічна, поліноміальна, степенева та експонента.

У практиці прогнозування кон'юнктури ринків (товарного, валютного, фондового) поширене експоненційне згладжування. Експоненційна середня, надаючи більшу вагу новій інформації, адаптується до нових умов, що робить її досить ефективним і надійним методом короткострокового прогнозування.

Поиск решений, використовуючи множину параметрів і обмежень, за сценарієм «що буде, якщо...» дозволяє знайти оптимальні рішення для виробничих, фінансових, маркетингових чи бухгалтерських задач. У поєднанні з *диаграммами Ганта* цей інструмент Excel може працювати одночасно з кількома проектами в рамках розв'язання однієї глобальної задачі.

Інші інструменти MS Excel вирішують інші наукові і практичні задачі. Опанування цими інструментами аналізу в сучасних умовах переходу до інформаційного суспільства — надзвичайно важлива складова професійної підготовки економістів вищої кваліфікації.

Д. П. Єфремов, асистент,
кафедра макроекономіки та державного управління

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Створення міждисциплінарних проектів для вивчення певної економічної проблеми є сучасним інструментом побудови навчання на активній основі, через доцільну діяльність студента, у співвідношенні з його особистими інтересами. Актуальність да-

ного методу навчання полягає у тому, що він дозволяє не лише передати студентам суму певних знань, а й стимулювати здобуття цих знань самостійно і застосовувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань.

Суть міждисциплінарного проекту як технології навчання полягає у стимулюванні інтересу студентів до системного вивчення певної проблеми, що передбачає оволодіння визначеною сумою знань з кількох дисциплін через проектну діяльність. Розробка міждисциплінарного проекту передбачає одночасне розв'язання однієї або цілої низки проблем та вияв умінь практичного застосування надбаних знань: від теорії до практики, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, дотримуючи відповідний їх баланс на кожному етапі навчання.

Метою навчального міждисциплінарного проектування є створення педагогами таких умов під час освітнього проекту, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності студента.

Продуктивна діяльність, перш за все, плідна для освіти, є індивідуальною самостійною дією, результатом якої може бути корисний матеріал або нематеріальний продукт, отже, вона має практичну цінність. Оскільки таке навчання розвивається у продуктивній діяльності, воно розширює сферу суб'єктивності в процесі самовизначення, творчості і конкретної участі.

Під час використання технології вирішується ціла низка різнорівневих дидактичних, виховних і розвивальних завдань: розвиваються пізнавальні навички студентів, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації тощо.

Перевагами використання міждисциплінарних проектів у навчанні в порівнянні з іншими методами є: 1) використання різноманітних методів, прийомів і засобів пізнання, що практикуються різними дисциплінами; 2) інтеграція знань, умінь з різних галузей науки, техніки і творчості; 3) виявлення і усвідомлення взаємозв'язків між навчальними предметами, а також знаннями, які вони забезпечують; 4) формування системного світобачення та гармонійний інтелектуальний розвиток студентів.

Прикладом проблеми для міждисциплінарного проектування може бути «Дослідження наслідків вступу України до Світової Організації Торгівлі». Цю проблему можна дослідити з точки зору трьох дисциплін: макроекономіки, мікроекономіки та господарського права. Аналіз наслідків вступу до СОТ для всієї економічної системи України, його вплив на динаміку економічного

розвитку, платіжний баланс, рівновагу на товарному і грошовому ринках можна здійснити під кутом зору макроекономіки. Розглянути зміни в умовах діяльності для окремих суб'єктів (у першу чергу фірм), а також реакцію (корекцію поведінки) цих суб'єктів на перетворення, допоможе мікроекономіка. Виявити способи оптимізації становища економічних суб'єктів та країни в цілому зможе юридичний аналіз умов вступу до СОТ (протоколів), коректне узгодження їх з національним законодавством України та пошук сучасних інструментів підтримки національної економіки, що не суперечать міжнародним угодам. Таким чином, студенти набудуть знання одночасно з трьох дисциплін, усвідомлять взаємозв'язки між ними, отримають комплексне уявлення про проблему та розуміння дихотомії деяких економічних явищ і процесів.

Т. В. Жила, асистент,
кафедра міжнародних фінансів

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ»

Самостійна робота студентів є індивідуальною діяльністю, спрямованою на закріплення вивченого матеріалу, формування умінь і навичок вирішувати поставлені проблеми. Самостійна робота передбачає пошук та творчий, креативний підхід, вона має забезпечити формування навичок студентів певної самостійності та аналізу обраної ними самими інформації.

Студенти, що вивчають курс «Міжнародні фінанси», стикаються з рядом складнощів, пов'язаних із його обсягом. Навчальна дисципліна передбачає засвоєння ними дуже великого пласту інформації, оскільки цей загальний курс ніби-то «верхами» намагається дати основні теоретичні засади кількох більш специфічних та, вочевидь, ще більш об'ємних навчальних дисциплін. Роль самостійної роботи при оволодінні курсом «Міжнародні фінанси» не можливо переоцінити. Більш того, значення її в сучасних умовах лише зростає, виходячи із вимог до фахівців вищої кваліфікації, де дуже важливим є вміння самостійно орієнтуватися у стрімкому русі інформації та необхідності постійного підвищення професійного росту.